

ปัจจุบันนี้ประเทศต่าง ๆ ในโลกมักจะใช้เงินเพื่อการศึกษา มากกว่ากิจกรรมด้านอื่น ๆ ในประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนมากมีการจัดเงินงบประมาณตั้งแต่ 15 ถึง 30% สำหรับใช้ในการศึกษาโดยเฉพาะ นอกจากนี้ยังมีเงินรายได้จากองค์กรและส่วนเอกชนที่นำมาใช้เพื่อการศึกษาอีกเป็นจำนวนไม่น้อย¹ ที่เป็นเช่นนี้เพราะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเป็นจักรกลที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้ได้มาซึ่งกำลังคนในระดับต่าง ๆ ตามความต้องการของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งประเทศที่ต้องการความก้าวหน้าถือว่าควรมีกำลังคนที่มีความรู้และมีทักษะในการประกอบกิจการเป็นสิ่งพึงปรารถนา

ประเทศไทยนับตั้งแต่เริ่มมีการจัดระบบการศึกษาอย่างเป็นกิจลักษณะในรัชสมัยของสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาในแง่ดังกล่าว สถาบันชั้นสูงแห่งแรก เช่น วิทยาลัยราชแพทย โรงเรียนกฎหมาย และโรงเรียนข้าราชการพลเรือน ได้รับสถาปนาขึ้นเพื่อผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศในยุคนั้น ในสมัยปัจจุบันนับตั้งแต่เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับแรก พ.ศ. 2504-2509 นั้น ไม่ได้ใช้คำว่า "สังคม") เป็นต้นมา การศึกษาก็ได้รับความสนใจจากนักวางแผนเป็นพิเศษ มีการศึกษาและการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการวางแผนการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจอย่างจริงจัง² มีหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของชาติขึ้น

¹ สนั่น อินทรประเสริฐ, "การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ, (3 ตุลาคม, 2513), 47.

² วิจิตร ศรีสอาน, "สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการทางการศึกษาของประเทศไทย," ศูนย์ศึกษา (5 พฤษภาคม, 2512), 11-12.

ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวได้ร่วมกันจัดทำแผนที่เรียกว่า "แผนพัฒนาการศึกษา" ขึ้น และแผนนี้ได้
รับการผนวกไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และในกรณีที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
ต้องการกำลังคนระดับใด ก็จะมีการบ่งหรือระบุไว้ในวัตถุประสงค์และนโยบายของแผนพัฒนา
การศึกษา ซึ่งถ้ามีการแสดงไว้เช่นนั้นก็จะแสดงถึงว่ากำลังคนระดับนั้นมีความสำคัญต่อการ
พัฒนาประเทศ

ปัจจุบันมีแผนพัฒนาการศึกษา 3 ฉบับ (แผนพัฒนาการศึกษามบที่ 1 เริ่มปี 2504-
2509 ฉบับที่ 2 เริ่มปี 2510-2514 ฉบับที่ 3 เริ่มปี 2515-2519) ถ้าพิจารณาวัตถุประสงค์
และนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาข้อหนึ่งของฉบับที่ 2 และ 3 โดยพิจารณาจาก
ฉบับที่ 2 ก่อนที่เขียนไว้ว่า "ต้องการขยายการศึกษาภาคบังคับถึงประถมศึกษาให้ได้สัดส่วน
กับการขยายการศึกษาระดับมัธยมเพื่อสนองความต้องการคนระดับกลาง"³ และฉบับที่ 3
เขียนไว้ว่า "ต้องการขยายการปรับปรุงด้านการศึกษาภาคบังคับทั้งประถมศึกษาและ
ประถมศึกษาให้สอดคล้องกับการเพิ่มจำนวนประชากรในวัยเรียน และเน้นการขยายการศึกษา
ระดับมัธยมและระดับอุดมศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังระดับกลางและระดับสูง"⁴
แสดงให้เห็นว่า นอกเหนือจากความต้องการให้มีการขยายการศึกษาภาคบังคับทั้งประถมต้น
และประถมปลายแล้ว ต้องการให้มีการขยายการศึกษาระดับมัธยมและอุดมศึกษาด้วย และ
ในแผนที่ 3 ได้เขียนโดยใช้คำว่า "เน้นให้มีการขยายทั้ง 2 ระดับนี้" ยิ่งเป็นการแสดงถึง
ความสำคัญของการศึกษาทั้ง 2 ระดับมาก และแน่นอนในการขยายการศึกษาใน 2 ระดับ
ดังกล่าว ส่วนหนึ่งเป็นภาษากล่าวถึงการขยายการศึกษาระดับมัธยมตอนปลายสายสามัญ โดย
รวมพวกที่ศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไว้ด้วย ซึ่งพวกนี้เมื่อจบการศึกษาในชั้นนี้ถ้าไม่มี
โอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาก็จะกลายเป็นกำลังคนระดับกลาง แต่ถ้ามีโอกาสศึกษาต่อ

³ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2510-2514 (พระนคร: 2510), หน้า 263-264.

⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 3 2515-2519 (พระนคร: 2515), หน้า 45.

จนจบก็จะกลายเป็นกำลังคนระดับสูงซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศต่อไป

โดยปกติพวกที่ศึกษาในระดับนี้ (ม.ศ. 5) เมื่อจบ ส่วนใหญ่ก็มุ่งหวังที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา แต่จากข้อเท็จจริงปรากฏว่า สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดรับให้สอบคัดเลือกรับได้จำนวนจำกัด ดังในรายงานของสภาการศึกษาแห่งชาติ⁵ ที่ได้เสนอบทความเกี่ยวกับข้อแนะนำบางประการสำหรับผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาปีการศึกษา 2511-2515 พบว่า ในปี 2511 มีผู้ที่จบการศึกษาระดับนี้ทุกแผนก 9,687 คน สมัครสอบคัดเลือก 8,457 คน สอบเข้าได้ 4,989 คน คิดเป็นร้อยละ 59 แสดงว่ามีผู้สอบเข้าไม่ได้ถึง 3,468 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 41 บทความฉบับเดียวกันกล่าวต่อไปอีกว่า ผู้ที่สอบเข้าไม่ได้ปีหนึ่ง ๆ มักจะพยายามสอบในปีต่อไปอีกเรื่อย ๆ ดังนั้นจึงเกิดปัญหาขึ้นอีกคือ ผู้ที่สมัครเข้าศึกษาต่อในแต่ละปีในปัจจุบันนอกจากจะมีผู้ที่จบ ม.ศ. 5 ในแต่ละปีแล้วยังจะมีผู้สอบเทียบเท่าหรือผู้สอบเปลี่ยนหลักสูตรอื่นที่เทียบเท่า ม.ศ. 5 มาสอบอีก ในรายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2513-2514⁶ กล่าวถึงพวกเทียบเท่านี้มีจำนวนถึง 5,453 คน จากบทความในรายงานทั้ง 2 นี้แสดงว่า จำนวนของผู้สมัครที่มีสิทธิ์สอบจะมีแนวโน้มสูงขึ้นและสัดส่วนของผู้สมัครกับจำนวนที่จะรับไว้ได้ก็จะมี ความแตกต่างกันมากขึ้น แม้ว่าในปี พ.ศ. 2514 จะได้มีสถาบันอุดมศึกษาเปิดขึ้นใหม่ โดยทำการสอนในลักษณะที่เป็นตลาดวิชา ไม่มีการสอบคัดเลือกและส่วนหนึ่งรับพวกที่จบการศึกษาระดับ ม.ศ. 5 ก็ตาม แต่สถาบันแห่งใหม่ไม่ได้เปิดสอนทุกคณะวิชา เพราะฉะนั้นผู้ที่ไม่ประสงค์จะศึกษาในคณะที่เปิดก็จะหาโอกาสไปสอบคัดเลือกอีก ดังนั้นก่อนจะเริ่มปีการศึกษาใหม่⁷ พวกที่คิดจะสอบคัดเลือก

⁵สภาการศึกษาแห่งชาติ, ข้อเสนอแนะบางประการสำหรับผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2512-2515 (พระนคร: 2512).

⁶สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2513-2514 (พระนคร: 2514).

⁷โพยม วรรณศิริ, "สภาการศึกษาแห่งชาติกับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ. (มีนาคม, 2514).

ก็จะวิตกกังวลว่าตนจะมีโอกาสและมีความสามารถเพียงพอที่จะผ่านการสอบคัดเลือกได้หรือไม่ เมื่อเป็นเช่นนั้น พวกเขาก็จะต้องทำการเตรียมตัว เช่น ในการดูหนังสือ เลือกลงวิชา สถาบัน อาชีพ และหาที่ปรึกษา เป็นต้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ต้องทำการวางแผนในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ เนื่องจากโดยปกติพวกนี้นอกจากจะมีผลการเรียนแตกต่างกัน แล้วยังมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองที่แตกต่างกันอีกด้วย เพราะฉะนั้น ในการวางแผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพก็หน้าจะมีความแตกต่างกันด้วย ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่น่าสนใจที่จะศึกษาว่า ผู้ที่คิดจะสอบคัดเลือกเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่มีผลการเรียนแตกต่างกันและมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน จะมีการวางแผนในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคตที่แตกต่างกันอย่างไร และเนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้มีอยู่น้อย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การศึกษาครั้งนี้คงจะเป็นประโยชน์ในการขยายความรู้ความเข้าใจให้กว้างขวางออกไป และเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาเปรียบเทียบกับการศึกษาในค่านิยมของผู้อื่นต่อไป

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียน ม.ศ. 5 ทั้งในประเทศและต่างประเทศพบว่า การศึกษาที่กระทำขึ้นนี้มี 2 ประเภท ประเภทหนึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับแผนการประกอบอาชีพของนักเรียนในระดับนี้และระดับต่ำกว่า และอีกประเภทหนึ่งเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพโดยตรงของนักเรียนระดับ ม.ศ. 5 และระดับต่ำกว่า ดังนั้นการกล่าวถึงเอกสารดังกล่าวต่อไปนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ก. เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

จากวารสาร The Personnel and Guidance Journal ได้กล่าวถึง รายงานการวิจัยเกี่ยวกับการเลือกอาชีพไว้ว่า ในปี ค.ศ. 1965 เพอร์โรน⁸ (Perrone)

⁸Phillip A. Perrone, "Values and Occupational Preferences of Junior High School Girls," The Personnel and Guidance Journal, 44 (1965), 253-257.

ได้ให้นักเรียนหญิงเกรด 7 และ 8 จำนวน 196 คน กับผู้ปกครองของเด็กเหล่านี้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิยมของการเลือกอาชีพ ผู้วิจัยได้พิจารณาถึงระดับอาชีพของผู้ปกครอง ระดับสติปัญญาของนักเรียน ผลการเรียน และปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนประกอบด้วย ผลปรากฏว่า ค่านิยมที่มีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพทั้งผู้ปกครองและนักเรียนได้แก่ รายได้ดี และความมั่นคงของอาชีพในอนาคต ส่วนค่านิยมของการเลือกอาชีพในด้านการช่วยเหลือผู้อื่น การทำงานกับวัตถุและความเป็นอิสระ เหล่านี้ไม่มีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพ นอกจากนี้นักเรียนที่มีผลการเรียนดีและมีปัญหาส่วนตัวน้อยจะมีจุดมุ่งหมายในการประกอบอาชีพ เพื่อสนองความพอใจของตนเพื่อแสดงความสามารถของตน ในทางตรงกันข้าม นักเรียนที่มีผลการเรียนระดับต่ำ และมีปัญหาส่วนตัวมากจะเห็นว่าอาชีพที่ได้แสดงความสามารถที่มีความสำคัญน้อย

ในระหว่างปี ค.ศ. 1958-1963 กริบบอนส์ (Gribbons) และ โลเนส⁹ (Lohnes) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของเมืองบอสตัน (Boston) จำนวน 111 คน นักวิจัยทั้งสองได้เริ่มศึกษาตั้งแต่นักเรียนอยู่เกรด 8 และได้ติดตามศึกษาจนนักเรียนเหล่านี้อยู่เกรด 12 ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนทั้งชายและหญิงเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางอาชีพตลอดระยะเวลา 5 ปีที่อยู่ในโรงเรียน นักเรียนหญิงเลือกค่านิยมทางอาชีพด้านการติดต่อกับบุคคลและเป็นอาชีพที่รับใช้สังคม ส่วนนักเรียนชายเลือกค่านิยมทางอาชีพด้านการมีรายได้ดีและมีเกียรติ

ในระหว่างปี ค.ศ. 1962-1966 ทอมสัน¹⁰ (Thompson) ได้ทำการศึกษาค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในรัฐแคลิฟอร์เนีย จำนวน

⁹Warren D. Gribbons and Paul R. Lohnes, "Shift in Adolescents Vocational Values," The Personnel and Guidance Journal, 44 (1965), 248-252.

¹⁰O. E. Thompson, "Occupational Values of High School Students," The Personnel and Guidance Journal, 44 (1966), 850-853.

2,287 คน โดยเริ่มให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตั้งแต่เรียนอยู่เกรด 9 และได้ติดตามให้นักเรียนชุดเดิมตอบแบบสอบถามนี้อีกในปีต่อมา ผลปรากฏว่า 80% ของนักเรียนเหล่านี้เลือกอาชีพที่น่าสนใจ อาชีพที่เปิดโอกาสให้ได้แสดงตัว อาชีพที่มั่นคง และอาชีพที่มีโอกาสได้ช่วยเหลือผู้อื่น 70-50% เลือกอาชีพที่มีโอกาสได้สนองความพอใจของตน อาชีพที่มีโอกาสได้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป อาชีพที่พึ่งตนเอง และอาชีพที่มีรายได้สูง ส่วนลักษณะอาชีพที่ได้เป็นผู้นำและองชีพที่ได้เป็นนาย มีนักเรียนเลือกต่ำกว่า 50% คำตอบของนักเรียนที่อยู่ในเกรด 9 และ 10 ในปีต่อมา มีความแตกต่างกันระหว่างเพศเพียงเล็กน้อย ส่วนมากคำตอบทั้งสองครั้งเหมือนเดิม

กินเบอร์ก¹¹ (Ginberg) กล่าวว่า การเลือกอาชีพของคนขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของสิ่งที่เลือก แต่ละคนยอมเลือกอาชีพตามองค์ประกอบที่แตกต่างกัน การเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลโดยทั่วไปได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม เช่น บิดามารดา ครู เพื่อน เป็นต้น การตัดสินใจเลือกอาชีพที่อาชีพหนึ่งที่ยึดถือตลอดไปเป็นการตัดสินใจที่มีผลต่อตนเองและสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่

ในระหว่างปี ค.ศ. 1962-1966 โมวเซเรียน (Mowserian) ฮีท (Heath) และ รอทนี¹² (Rothney) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพที่นักเรียนเลือกกับอาชีพของบิดา โดยทำการวิจัยกับนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงซึ่งศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใน

¹¹S. W. Ginberg, E. Ginzberz, S. Axelrad, and J. L. Herma, "Occupational Choice in Values and Occupational Preference of Junior High School Girls," as cited by C. E. Perrone, The Personnel and Guidance Journal, 44 (1965), 254-257.

¹²Richard Mowserian, Brain R. G. Heath, and John W. M. Rothney, "Superior Students' Occupational Preferences and Their Fathers' Occupation," The Personnel and Guidance Journal, 45 (1966), 238-242.

มดรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin) จำนวน 147 คน ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนบอกอาชีพที่ตนอยากทำและใ้บอกอาชีพของบิดา การวิจัยทำติดต่อกัน 4 ปี ตลอดระยะเวลาที่นักเรียนศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลปรากฏว่า นักเรียนทั้งชายและหญิงส่วนมากเลือกอาชีพในระดับสูงกว่าอาชีพที่บิดามารดาประกอบ และการเลือกอาชีพของนักเรียนเหล่านี้ไม่เปลี่ยนแปลงตลอดระยะเวลา 4 ปี แสดงว่าการเลือกอาชีพของนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงที่ใช้ในการวิจัยนี้ไม่เป็นไปตามทฤษฎีของพัฒนาการในการเลือกอาชีพของพวกวัยรุ่นที่เปลี่ยนไปเป็นขั้น ๆ ตามลำดับอายุ

สกอบบินส์¹³ (Dobbins) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความปรารถนาและความมุ่งหวังทางด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียนมัธยมปลายจำนวน 292 คน จาก 5 เคาน์ตี (County) ในรัฐหลุยเซียนา (Louisiana) ผลปรากฏว่า ครอบครัวมีอิทธิพลต่อเรื่องเหล่านี้มาก คือ บิดามารดาจะมีอิทธิพลมากต่อการเลือกอาชีพและการศึกษาต่อ ส่วนเพื่อนจะมีอิทธิพลรองลงไป

สุพรรณิ ศุขสมิตี¹⁴ ได้ศึกษาค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดพระนครและธนบุรี ผลการวิจัยปรากฏว่ามีความแตกต่างระหว่างเพศในการเลือกค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนทั้งชายและหญิง มีความสัมพันธ์ระหว่างระดับสติปัญญา กับ ค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนในด้านการมีบุคลิกปัญญา เป็นนักบริหารที่ดี การมีอาชีพที่สุจริต ความสบายในการทำงานและความมีอิสระในการทำงาน การช่วยเหลือผู้อื่น การมีโอกาสศึกษาต่อ และมีความแตกต่างของการเลือกค่านิยมทางอาชีพระหว่างนักเรียนที่มีบิดามารดาต่างอาชีพกัน

¹³Loy Hendirsons Dobbins, "Educational and Occupational Aspirations and Expectation of High School Senior Boys in Five Louisiana Parishes," Dissertation Abstracts, (1969), 2958-2959.

¹⁴สุพรรณิ ศุขสมิตี, "ค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดพระนครและธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510).

ข. แผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

เมธาน โรเบิร์ต ชาร์ลส์¹⁵ (Mehan Robert Charles) ได้ทำการศึกษา เรื่องการวางแผนการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพของนักเรียนที่จะสำเร็จชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายในรัฐอาริโซนา (Arizona) และองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือก รูปแบบ สอบถามแก่เด็กจำนวน 20,000 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนส่วนใหญ่ที่วางแผนศึกษาต่อเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง พวกที่อายุน้อยต้องการศึกษาต่อมีจำนวนมากกว่าพวกที่อายุมาก
2. พบว่าพ่อแม่เป็นผู้มีอิทธิพลต่อนักเรียนในการวางแผนในการศึกษาต่อ เช่นเดียวกับ การวางแผนของเด็กในเรื่องการทำงาน
3. มีนักเรียนจำนวนน้อยมากที่วางแผนออกไปทำงานประเภทใช้กำลัง
4. มีหลายคนคิดจะไม่ศึกษาต่อเพราะเงินไม่เพียงพอ
5. มหาวิทยาลัยแห่งรัฐอาริโซนา และมหาวิทยาลัยอาริโซนาได้รับการเลือกมากที่สุด
6. นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการ information ในเรื่องโอกาสการศึกษาต่อ และการหางานทำมากกว่านี้

ในปี ค.ศ. 1971 เจอโรม อี สตรีเมล¹⁶ (Jerome E. Stremel) ได้สำรวจความปรารถนาหรือความมุ่งหวังในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียนชั้น

¹⁵Mehan Robert Charles, "The Educational and Occupational Plans of Arizona High School Graduates and Factors Influencing Their Selections," 1972.

¹⁶Jerome E. Stremel, "A Survey of the Post High School Occupational and Educational Aspirations of 1971 Kansas Seniors: Comparison by Size and Geographical Location of Graduating Class," Dissertation Abstract, 1971.

มัธยมศึกษาตอนปลาย รัฐแคนซัส (Kansas) โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำนายความมุ่งหวังหรือความปรารถนาทางการศึกษาและการประกอบอาชีพของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 74% ของกลุ่มประชากรทั้งหมดมีความประสงค์ที่จะศึกษาต่อหรือได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอาชีพหลังจากสำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว 15% อยากมีงานทำเต็มเวลา 6% /อยากเข้าศึกษาต่อเป็นทหาร 5% /อยากจะเป็นทหาร ในจำนวนผู้ที่ต้องการศึกษาต่อทั้งหมด 88% /ต้องการศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาภายในรัฐ ระดับสถาบันที่ต้องการศึกษามีหลายระดับคือ ต้องการศึกษาระดับวิทยาลัยเอกชน ระดับอนุวิทยาลัย 28% ระดับมหาวิทยาลัยเอกชน 26% โรงเรียนอาชีพะเอกชน 12% และวิทยาลัยครู 3% /

มอร์ริสัน¹⁷ (Morrison) ได้วิเคราะห์คุณลักษณะบางประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกับการเลือกสถาบันที่จัดการศึกษาระดับหลังมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่งแบบสอบถามแก่เด็กจำนวน 25,000 คน ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบค่าตอบแบบสอบถามกับระดับคะแนนจาก Iowa Test of Educational Development (ITED) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้คะแนนจาก ITED สูง เลือกเรียนมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตร 4 ปี มากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนต่ำ นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำส่วนมากเลือกเรียนพาณิชย์หรือเทคนิค
2. นักเรียนที่มีความสามารถมีการศึกษาสูงส่วนมากเลือกเรียนมหาวิทยาลัย นักเรียนที่มีความสามารถไม่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมักเลือกเรียนพาณิชย์หรือเทคนิค
3. นักเรียนที่มีความสามารถมีอาชีพอยู่ในวิชาชีพชั้นสูงส่วนมากเลือกเรียนมหาวิทยาลัย นักเรียนที่มีความสามารถมีอาชีพในระดับช่างมักเลือกเรียนพาณิชย์หรือเทคนิค

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁷Morrison Max Elroy, "An Analysis of Selected Characteristics of 1967 UIWA High School Seniors and Their Choices of An Institution offering Post High School Education," Dissertation Abstracts, (1968), 2966-67.

ลาร์สัน¹⁸ (Larson) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมกับการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมอเมริกันในวอชิงตัน (Washington) จำนวน 128 คน รวมทั้งบิดามารดาของนักเรียนเหล่านั้นด้วย ผลปรากฏว่า ค่านิยมทางการศึกษาของนักเรียนเปลี่ยนไปตามค่านิยมของสมาชิกในครอบครัว ค่านิยมเกี่ยวกับความสำเร็จของบิดาจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความมุ่งหวังทางการศึกษาของนักเรียนถัดมา เมื่อค่านิยมนี้เหมือนกับค่านิยมของสมาชิกครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญ และความสำเร็จของสมาชิกในครอบครัวจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับค่านิยมในการเลือกศึกษาต่อของนักเรียน

คลาร์ก (Clarke) และ โจนส์¹⁹ (Jones) ได้ทำการวิจัยถึงความสัมพันธ์ของการเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อกับผลการเรียนในปัจจุบันพบว่า นักเรียนหญิงที่มีเป้าหมายในการศึกษาต่อจะมีการเตรียมตัวในการศึกษาดีกว่านักเรียนชายที่ไม่มีเป้าหมายในการศึกษาต่อ ส่วนนักเรียนหญิงที่ไม่มีเป้าหมายในการศึกษาต่อจะมีผลการศึกษาในปัจจุบันไม่แตกต่างกับนักเรียนที่มีเป้าหมายในการศึกษาต่อ

ราตรี รุ่งโรจน์ดี²⁰ ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การศึกษาแนวโน้มนของการเลือกเรียนต่อสายสามัญและสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดระยอง" โดยใช้แบบ

¹⁸Wayne Lewis Larson, "The Relationship Between Values and Educational Choices of High School Students," Dissertation Abstracts, 685.

¹⁹H. Weitz, M. Clarke and O. Jones, "The Relationship Between Choice of a Major Field of Study and Academic Preparation and Performance," Educational and Psychological Measurement, 28-38.

²⁰ราตรี รุ่งโรจน์ดี, "การศึกษาแนวโน้มนของการเลือกเรียนต่อสายสามัญ และสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดระยอง" (ปริญญาโท วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515).

สอบถามถามนักเรียนชั้น ม.ศ. 3 และผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของ
 รัฐบาลจำนวน 4 โรงเรียน จำนวนนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 489 คน และผู้ปกครอง
 นักเรียน 413 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีแนวโน้มที่จะเลือกเรียนสายอาชีพมากกว่า
 สายสามัญ ต้องการเรียนระดับอุดมศึกษามากกว่าต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา เหตุผลที่นักเรียน
 ไข้ประกอบการพิจารณาการเรียนต่อคือ โอกาสที่จะร่ำรวย เป็นกำลังคนระดับกลางที่ประเทศ
 ต้องการและความเหมาะสมกับตนเอง และพบอีกว่า ความมุ่งหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน
 และของผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษาต่อของนักเรียนสอดคล้องกัน

ในรายงานการวิจัยนักเรียนสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในชั้นอุดมศึกษา ปี 2505-2509²¹
 ของสำนักงานวางแผนการศึกษา การวิจัยปรากฏผลดังนี้

1. ในการเลือกมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับความนิยมมากอันดับ
 1-5 มีจำนวนรอยละสูงความมหาวิทยาลัยอื่นทั้งหมด คือมีถึง 48.03 รองลงมาคือแพทย์
 มีรอยละ 15.77 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีรอยละ 14.25 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 มีรอยละ 7.34

2. สาขาวิชาที่เลือกอันดับ 1 วิศวกรรมศาสตร์มี 1,810 คน รัฐศาสตร์มี
 1,508 คน พาณิชยศาสตร์และการบัญชีมี 1,505 คน วิทยาศาสตร์การแพทย์มี 1,475 คน
 อักษรศาสตร์มี 883 คน และเภสัชกรรมศาสตร์มี 804 คน

3. เหตุผลในการเลือกสาขาวิชา ผู้สมัครเลือกสาขาวิชาที่มีใจรักมีรอยละ 78.51
 เพราะความก้าวหน้าในงานมีรอยละ 12.00 เพราะรายได้ดีมีรอยละ 2.23 แสดงให้
 เห็นว่าการเลือกสาขาวิชาของนักเรียนขึ้นอยู่กับความสนใจของนักเรียน

4. เกี่ยวกับความคิดของนักเรียนที่สอบคัดเลือกเรียนต่อไม่ได้ ผู้ที่จะเรียนภาควิชา
 เพื่อสอบเข้าใหม่มีถึงรอยละ 25.08 ยังไม่ตัดสินใจมีรอยละ 24.80 จะหางานทำชั่วคราว
 แล้วเตรียมสอบใหม่มีรอยละ 22.87

²¹สำนักงานวางแผนการศึกษา, รายงานการวิจัยการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในชั้น
อุดมศึกษา พ.ศ. 2505-2509 (พระนคร: 2509), หน้า 52-57.

5. ความคิดของนักเรียนในเรื่องสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาแล้วจะไปประกอบอาชีพ ผู้ที่จบออกไปแล้วจะประกอบอาชีพราชการมีสูงถึงร้อยละ 48.14 ในขณะที่ประกอบอาชีพธุรกิจรองลงมามีร้อยละ 20.33 จะทำงานบริษัทหรือโรงงานมีร้อยละ 16.99 ไม่ตอบมีร้อยละ 10.09

แนวคิดที่สำคัญในวิทยานิพนธ์

จากการศึกษาลงการวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพที่กระทำขึ้นทั้งในและต่างประเทศพบว่า มีปัจจัยหลายประการที่สำคัญที่มีความสัมพันธ์ต่อการวางแผนของนักเรียน และปัจจัยที่สำคัญมักจะเป็นผลการเรียนของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาก็เป็นปัจจัยเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดา นักเรียน แต่ปัจจัยหลังนี้มีผู้ทำการศึกษาไว้น้อย และการศึกษาในลักษณะนำปัจจัยทั้ง 2 คือ ทั้งผลการเรียนและลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดา นักเรียนมาพิจารณาพร้อมกันแทบจะไม่มีใครได้มีผู้ทำการศึกษาไว้ นอกจากนี้ในการศึกษาที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็นการศึกษาปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งดังกล่าว ผู้ที่ได้ทำการศึกษาไม่ได้แยกแผนกของนักเรียนที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเหตุนี้จึงเป็นที่น่าสนใจสำหรับผู้ศึกษาที่จะนำปัจจัยทั้ง 2 มาพิจารณาในเวลาเดียวกันว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อการวางแผนในการศึกษาต่อและในการประกอบอาชีพของนักเรียนอย่างไร โดยจะทำการแยกแผนกนักเรียนด้วย ดังนั้นในการศึกษารุ่นนี้จึงได้ตั้งสมมติฐานของวิทยานิพนธ์ไว้ดังนี้

1. น่าจะมีความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนกับแผนการศึกษาต่อของนักเรียน ทั้งนี้เพราะจากประสบการณ์ที่ได้เป็นนักเรียน และเป็นครูมาเป็นเวลาหลายปี ได้สังเกตเห็นว่าระหว่างนักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกัน เมื่อคิดจะศึกษาต่อจะมีการตั้งระดับความมุ่งหวังแตกต่างกัน เช่น นักเรียนที่มีผลการเรียนดีถ้าเป็นนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปัจจุบัน จะมุ่งสอบเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ และจะมีการเลือกโรงเรียนที่ศึกษาต่อด้วย ว่าเป็นโรงเรียนที่มีการสอนดีหรือไม่ สำหรับนักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางและโดยเฉพาะต่ำ ที่มุ่งจะศึกษาต่อในลักษณะ เช่นเดียวกับนักเรียนที่มีผลการเรียนดีก็มีอยู่บ้าง แต่การเลือกโรงเรียนอาจมีความสำคัญน้อยกว่า และก็น้อยที่เกี่ยวกับนักเรียน

2. กลุ่มหลังนี้หันมาสอบศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ เป็นต้น ซึ่งในเรื่องนี้จากการที่ได้ศึกษา จากผลวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารต่าง ๆ ดังได้กล่าวในบทที่ 3 พบว่ามีความเกี่ยวข้องของ ระหว่างผลการเรียนกับการศึกษาต่อของนักเรียน ซึ่งจากความเกี่ยวข้องอันนี้จึงกล่าวได้ว่า ผลการเรียนน่าจะมีความสัมพันธ์กับแผนการศึกษาต่อของนักเรียน (ม.ศ. 5) ด้วยเช่นเดียวกัน

2. น่าจะมีความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดากับแผนการประกอบอาชีพของนักเรียน

ในสมมติฐานข้อนี้ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นครูได้เคยสอบถามนักเรียนที่สอนอยู่ว่า ถ้านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดาแตกต่างกัน เช่น เด็กคนหนึ่งฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดาดีกว่าอีกคนหนึ่ง ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดาที่แตกต่างกันนี้จะมีผลต่อการศึกษาต่อของเด็กทั้ง 2 หรือไม่ นักเรียนที่สอนอยู่ส่วนใหญ่จะตอบว่ามีผล ได้ถามต่อไปว่า มีผลอย่างไร เด็กส่วนใหญ่จะบอกว่าในเรื่องการเงิน นอกจากนี้ในเรื่องอื่น ๆ อีก เช่นการแนะแนวทาง ซึ่งนั่นก็เป็นสิ่งที่ทราบมาจากเด็กแต่จากที่ได้ศึกษา จากผลวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารต่าง ๆ ดังได้กล่าวค่อนข้างละเอียดในบทที่ 4 และบทที่ 5 ในเรื่องเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดาพบว่า มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อของบุตรอยู่ไม่น้อยทีเดียว จากความเกี่ยวข้องดังกล่าวนั้นจึงกล่าวได้ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดาจะมีความสัมพันธ์กับแผนการศึกษาต่อของนักเรียน (ม.ศ. 5) ด้วยเช่นเดียวกัน

3. น่าจะมีความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดากับแผนการประกอบอาชีพของนักเรียน

สมมติฐานข้อนี้เช่นเดียวกัน ได้สอบถามทั้งนักเรียนและเพื่อนครูที่ทำการสอนแห่งเดียวกันว่า นักเรียนที่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดาดี ถ้าจะเลือกอาชีพนักเรียนพวกนี้จะเลือกอาชีพแตกต่างหรือเหมือนกันกับนักเรียนที่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดาปานกลาง หรือต่ำกว่าหรือไม่ ทั้งนักเรียนและเพื่อนครูได้ตอบในลักษณะที่คล้าย ๆ กัน คือ นักเรียนที่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดาที่ดีหรือสูงกว่าจะเลือกอาชีพที่มีแนวโน้มในทางที่จะรักษาสถานภาพของครอบครัวของตน ซึ่งในเรื่องนี้จากการ

ที่ได้ศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องของแต่ละสารต่าง ๆ (ซึ่งก็ไม่ค่อยได้มีทำกันไ้เท่าไรนัก) และ
 ไค้กล่าวไว้ในบทที่ 6 พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามีความสัมพันธ์กับการเลือก
 อาชีพของบุตรอยู่ไม่น้อยทีเดียว จากความเกี่ยวข้องของนี้จึงกล่าวได้ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจและ
 สังคมของบิดามารดาจะมีความสัมพันธ์กับแผนการประกอบอาชีพของนักเรียน (ม.ศ. 5)
 ควบเข้กัน

วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาเรื่องนี้ ผู้ศึกษามุ่งที่จะทราบถึงลักษณะการเตรียมตัวในการศึกษาต่อและ
 การประกอบอาชีพของนักเรียนในอนาคตว่า ขณะที่นักเรียนใกล้จะจบการศึกษานั้น นักเรียนมี
 ความประสงค์ที่จะศึกษาต่อ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันที่มีระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา แต่สูงกว่าระดับที่
 นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ มีการเตรียมในเรื่องนี้อย่างไร นอกจากนี้ยังมุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่
 สำคัญ ๆ เช่น ผลการเรียนของนักเรียนและลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองของ
 นักเรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งน่าจะมีผลต่อการเตรียมตัวของนักเรียนนั้น หรือมีอิทธิพลต่อการเตรียม
 ตัวของนักเรียนมากนักน้อยเพียงใด ในเรื่องนี้จะกระทำโดยนำปัจจัยดังกล่าวมาหาความสัมพันธ์
 กับแผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียนควบ

ขอบเขตในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องแผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียน
 ม.ศ. 5 โดยทั่วไปพบว่า มีปัจจัยหลายประการที่นักเรียนคิดและได้นำมาใช้ประกอบการวางแผน
 แผนดังกล่าว แต่ในการศึกษาครั้งนี้จะวิเคราะห์แต่เพียงบางปัจจัยเท่านั้น ซึ่งปัจจัยที่จะ
 วิเคราะห์ก็คือ ปัจจัยแรกเกี่ยวกับผลการเรียนของนักเรียน และปัจจัยที่สองเกี่ยวกับสถานะทาง
 ทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดา ที่นำเฉพาะ 2 ปัจจัยนี้มาวิเคราะห์ก็เพราะเห็นว่า
 มีอิทธิพลที่สำคัญต่อการวางแผนของนักเรียน อย่างเช่นปัจจัยแรก คือปัจจัยที่เกี่ยวกับผลการ
 เรียน เป็นปัจจัยที่นักเรียนส่วนมากจะคำนึงถึงอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนการศึกษาต่อ
 ระดับใด ส่วนปัจจัยหลังที่มีอิทธิพลสำคัญก็เพราะปรากฏอยู่เสมอว่า นักเรียนบางคนไม่มีปัญหา
 ในปัจจัยแรก แต่มีปัญหาในปัจจัยหลัง เช่น บิดามารดามีรายได้ต่ำก็ไม่สามารถจะศึกษาต่อไปได้

อนึ่ง ในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มนักเรียนที่ทำการศึกษานักเรียนชายซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก และไม่ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แต่ใช้วิธีการเลือกนักเรียน (ม.ศ. 5) ที่กำลังศึกษาในแผนกวิทย์และแผนกศิลป์ ประจำปีการศึกษา 2516 จากโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ส่วนกลางในเขตกรุงเทพมหานคร 4 แห่ง คือ

1. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
2. โรงเรียนเทพศิรินทร์
3. โรงเรียนอำนวยการศิลป์
4. โรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง

ที่เลือก 4 โรงเรียนนี้ก็เป็นโรงเรียนที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการศึกษาคือประการที่หนึ่ง เพราะโรงเรียนเหล่านี้มีแผนกที่จะทำการศึกษาทั้ง 2 แผนก คือ วิทย์ และศิลป์ ประการที่สอง เพราะมีนักเรียนที่มีความสามารถมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่างกัน ประการที่สาม มีนักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกัน ดังนั้นการเลือกนักเรียนจากโรงเรียนดังกล่าวข้างต้นจะเป็นกลุ่มตัวแทนนักเรียนในระดับเดียวกันได้

003625

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการออกงานสนาม (Field Work) ของผู้ศึกษาเองร่วมกับนิสิตในระดับปริญญาโทจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำการแจกแบบสอบถามหลังจากนั้นได้นำข้อมูลที่ได้นำมาทำการแยกแยะด้วยตนเองกับเพื่อนนิสิต เนื่องจากกลุ่มนักเรียนที่ทำการศึกษานั้นมีจำนวนไม่มากนัก แล้วนำมาเสนอในรูปแบบตารางอัตราส่วนร้อยละ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับแผนกการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย

ผลจากการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องแผนกการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ. 5 นี้ ผู้ศึกษาคาดว่านอกจากจะทำให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจถึงระเบียบวิธีการวิจัยแล้วยังจะช่วยให้เกิดการเพิ่มพูนความรู้ในด้านวิชาการ และน่าจะได้ใช้เป็นข้อคิดสำหรับผู้ที่ทำหน้าที่

ให้การแนะแนวในเรื่องการศึกษาต่อแก่นักเรียนระดับนี้ที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยผู้ศึกษาคาดว่าจะเป็นประโยชน์ในกรณีดังกล่าวพอสมควร และนอกจากนี้ก็หวังว่าการศึกษารั้งนี้คงจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยทั่วไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย